

УДК 340.1

Галушак М.П., Галушак О.Я.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Halushchak M., Halushchak O.

ACTUALITY OF LEGISLATIVE REGULATION OF PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE

На ринку закупівель за державні кошти в Україні склалася практика, згідно якої всі процедури поділяються на надпорогові і допорогові. Незважаючи на неофіційність даних термінів, вони наповнені чітким змістом. Надпороговими вважаються закупівлі, які однозначно регламентуються Законом України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі» та здійснюються виключно шляхом використання електронної системи. Допороговими є закупівлі, вартісні межі яких не перевищують граничних сум, встановлених зазначеним вище Законом. Вибір порядку їх проведення винесено на розсуд самих замовників, за одним винятком: при укладанні прямих договорів обов'язковим є оприлюднення в електронній системі звіту за офіційною формою, якщо очікувана вартість предмета закупівлі дорівнює або перевищує 50 тис. грн. Водночас у Законі передбачена норма, яка дозволяє замовникам використовувати електронну систему закупівель з метою проведення конкурентного відбору постачальників товару, надавачів послуг та виконавців робіт і для допорогових закупівель. Регламентація цієї сфери здійснюється наказом ДП «Зовнішторгвидав України від 13.04.2016 р.№35 «Порядок здійснення допорогових закупівель».

За даними сайту офіційної статистики ProZorro bi.prozorro.org за півтора роки в Україні через електронну систему проведено 1 млн 150 тис процедур загальною очікуваною вартістю 832,78 млрд. грн, з них – 970650 процедур або 84,4 % з вартістю 173,83 млрд. грн (20,9%) склали допорогові закупівлі. З одного боку, це свідчить про довіру до електронної системи, адже, ще раз підкреслимо, замовники обрали ProZorro абсолютно добровільно. Правильність вибору підтверджує значна економія державних коштів, яка в середньому складає 6% або понад 10 млрд. грн. у масштабах всієї України. При цьому в допорогових закупівлях подавали пропозиції у тричі більше постачальників, ніж у тих, що регламентуються Законом. З іншого боку, саме допорогові закупівлі, проведені навіть з використанням електронної системи, свідчать про значну кількість потенційних ризиків, уникнути яких сучасна законодавча база не дозволяє. При цьому проблеми виникають як у замовників (через дії недобросовісних учасників, спрямовані на зрив торгів або демпінгове заниження ціни пропозиції під час аукціону для досягнення перемоги у торгах з наступними вимогами збільшення ціни договору, відмову переможців від підписання договору, постачання товару з характеристиками, відмінними від заявлених тощо), так і в учасників (встановлення замовниками необґрунтованих вимог щодо комплектів документів, вимагання інформації, яка не стосується предмета закупівлі, безпідставні відхилення пропозицій або й скасування проведених торгів, практично абсолютна відсутність можливостей оскарження дій замовника, адже рішення органу, в який подають скаргу, носять лише рекомендаційний характер і не є обов'язковими до виконання та ін).

За результатами опитування, проведеного в Україні міжнародною організацією Transparency International, 64% підприємців для вирішення зазначених проблем вважають за необхідне внести зміни до Закону України «Про публічні закупівлі» в частині встановлення чітких правил проведення допорогових закупівель.